

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ
СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ ГЕОГРАФИЈЕ
СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

ПИТАЊА И ЗАДАЦИ

**ЗА ПРИПРЕМУ И ПОЛАГАЊЕ КВАЛИФИКАЦИОНОГ ИСПИТА ПРИ
УПИСУ НА СТУДИЈЕ ГЕОГРАФИЈЕ И ПРОСТОРНОГ ПЛАНИРАЊА**

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Ч. Црногорац и М. Пецељ: Географија за први разред гимназије, Завод за издавање уџбеника, Српско Сарајево, 2000.
2. Ђ. Марић и М. Грчић: Географија за други разред гимназије, Завод за издавање уџбеника, Српско Сарајево, 2001.
3. Р. Гњато и М. Грчић: Географија за трећи разред гимназије, Завод за уџбенике и наставна средства, Источно Ново Сарајево, 2018.

ПИТАЊА И ЗАДАЦИ

1. Шта чини географски омотач Земље?
 - a) _____
 - б) _____
 - в) _____
 - г) _____
2. Са којим наукама је физичка географија у тијесној вези? _____

3. Клаудије Птоломеј (87-165) био је заступник _____ система.
Никола Коперник (1473-1543), заступао је _____ систем.
4. Сунце, чија маса чини око 99,9 % укупне масе Сунчевог система, представља динамички центар око кога обилази девет познатих планета, а њих прате сателити, више од 5000 до сада познатих астероида, велики број комета и безброј метеорских тијела. Како се зове простор у коме се крећу сва ова тијела Сунчевог система? _____
5. Наведи по реду свих девет планета Сунчевог система? _____

6. Како се дијеле планете Сунчевог система?
 - a) _____
 - б) _____
7. Хипотезе о постанку Сунчевог система се могу подијелити у три групе. Наведи их.
 - a) _____
 - б) _____
 - в) _____
8. Како се зове пројекција галаксије на небеску сферу која се са Земље види као бјеличаста трака? _____
9. Како се према изгледу дијеле галаксије?
 - a) _____
 - б) _____
 - в) _____
 - г) _____
10. Шта је Земљина ротација и колико она траје? _____

11. Наведи посљедице Земљине ротације? _____

12. Гдје је брзина ротације тачака на Земљиној површини највећа, а гдје најмања? _____

13. Које појаве на Земљиној површини изазива неједнака ротациона брзина тачака
а) _____
б) _____
в) _____
14. Шта је Земљина револуција и колико она траје? _____

15. Земља обилази око Сунца од запада према истоку по путањи која се назива _____, а дужина те путање износи приближно _____ милиона километара.
16. За колико је степени Земљина оса нагнута према еклиптици, приликом кретања Земље око Сунца? _____

17. Наведи посљедице Земљине револуције. _____

18. На којој географској ширини се налазе повратници _____, а на којој поларници? _____
19. Средња удаљеност Земље од Сунца износи око:
а) 110 милиона километара,
б) 150 милиона километара,
в) 220 милиона километара. (Заокружи тачан одговор!)
20. Земља је најудаљенија од Сунца у:
а) перихелу (2. јануар),
б) афелу (3. јули). (Заокружи тачан одговор!)
21. Шта је свјетлосна година? _____

22. Астрономи дефинишу дан, сат, минуто и секунду уз помоћ Земљине ротације, мјесец и недјељу на основу Мјесечевог орбитног кретања, а годину помоћу Земљине револуције. Данас у свијету је усвојен систем зоналног времена, односно Земљина површина је подијељена на зоне. Колико на Земљиној површини има часовних зона? _____.
23. Ако је у Бањалуци 12.00 часова, колико ће часова бити у мјесту које је удаљено пет часовних зона на исток, а колико у мјесту које се налази пет часовних зона на западу? _____
24. Размјер карте је прост математички однос између јединице дужи на карти и одговарајуће сферне дужи у природи, изражава се нумерички и графички, може бити ситнији и крупнији нпр. 1:25000 или 1:100000. Који је од наведених размјера ситнији? _____
25. Поред бројног или нумеричког размјера на географским картама се обавезно налази и графички размјер. Како се још зове овај размјер? _____

26. Топографске карте се раде у размјерама:
а) од 1:100 до 1:10000,
б) од 1:25 000 до 1:200 000,
в) од 1:1 000 000 до 1:15 000 000. (Заокружи тачан одговор!)
27. Према начину преношења меридијана и паралела са Земљине лопте на раван, картографске пројекције се дијеле у три основне групе:
а) _____
б) _____
в) _____
28. Колико километара у природи износи растојање које је на топографској карти размјере 1:100000 представљено дужином од 5cm? _____
29. Растојање између два мјеста износи 30 km. Одреди колико је то растојање на карти размјере 1: 100000? _____
30. Шта чини координатну мрежу на географским картама? _____

31. Земљина површина, односно рељеф на картама приказује се на више начина. Наведите начине представљања рељефа на картама!
а) _____
б) _____
в) _____
г) _____
32. Шта су изохипсе? _____

33. Чиме је одређен положај тачака на Земљиној површини?
а) _____
б) _____
в) _____
34. Азимут је хоризонтални угао кога чини правац географског сјевера и правац према неком посматраном предмету или објекту. Вриједности се изражавају у _____ од _____ до _____.
35. Земља има облик заталасаног елипсоида, тј. геоида. Њен облик је неправилан због неравномјерног распореда маса у њеној унутрашњости. Зато она има зоналну грађу, односно грађена је од геосфера. Наведи геосфере Земље?
а) _____
б) _____
в) _____
36. Наброји унутрашње Земљине сфере?
а) _____
б) _____
в) _____
37. Земљина кора је грађена од стијена различитог постанка, састава, отпорности и боје. Наведи врсте стијена по начину постанка?
а) _____
б) _____
в) _____
38. Повежи стрелицама одговарајуће појмове
а) магматске стијене	1. гнајс
б) седиментне стијене	2. гипс
в) метаморфне стијене	3. габро
г) минерал	4. лапорац
39. Којој врсти припадају конгломерати и кречњаци _____,
а којој мермер и кристаласти шкриљци? _____
40. Стијене из којих се могу добити метали називају се _____
41. У неметале спадају:
а) магнетит,
б) боксит,
в) угаљ,
г) графит. (Заокружи тачне одговоре!)
42. Која се планина у свијету назива "ризница минерала"?
а) Шварцвалд,
б) Апалачи,
в) Урал,
г) Копаоник. (Заокружи тачан одговор!)

43. Као што људско друштво има своју историју, тако и Земља има своја временска раздобља кроз која је прошла у свом историјском развоју. Најдужа геолошка раздобља називају се ере. Ере се дијеле на периоде, периоде на епохе и епохе на вијекове. Како се зову ере Земљине геолошке историје?

- a) _____ или _____,
- б) _____ или _____,
- в) _____ или _____,
- г) _____ или _____.

44. Како се назива најмлађе раздобље квартара у коме ми живимо? _____

45. Под рељефом подразумевамо _____

46. Који су основни облици рељефа? _____

47. Дјеловањем унутрашњих и спољашњих сила, настају различита кретања на Земљиној површини, покренуте масе врше одређен рад и због тога се зову геоморфолошки агенси. Главни агенси су:

- a) _____
- б) _____
- в) _____

48. Трансгресија и регресија мора последица су:

- a) епирогених тектонских покрета,
- б) орогених тектонских покрета. (Заокружи тачан одговор!)

49. Расједи настају:

- a) орогеним тектонским покретима,
- б) епирогеним тектонским покретима. (Заокружи тачан одговор!)

50. Како се зове орогенеза којим су настале Алпе и друге младе вјеначне планине? _____

51. Према надморској висине планине се дијеле на:

- a) _____ до _____ m,
- б) _____ до _____ m,
- в) _____ преко _____ m.

52. Највиша планина на Земљи је _____, с врхом _____.

53. Низије су равнице до _____ m надморске висине.

54. Вулканизам подразумејева све појаве и процесе које се односе на стварање магме у Земљиној унутрашњости, њено кретање и избијање на површину. Шта су вулкани? _____

55. Изливање вулканских продуката назива се _____, а отвор на Земљиној површини гдје се то избијање врши зове се _____.
56. Које се лаве брже крећу?
а) киселе
б) базичне (Заокружи тачан одговор!)
57. Шта су земљотреси (трусови)? _____

58. Мјесто или жариште земљотреса у Земљиној кори одакле потичу покрети назива се:
а) хипоцентар
б) епицентар. (Заокружи тачан одговор!)
59. Према узрочницима земљотреси се могу подијелити на:
а) _____
б) _____
в) _____
г) _____
60. Која се скала употребљава за одређивање ослобођене енергије у хипоцентру земљотреса? _____
61. Рушилачко дејство земљотреса одређује се _____ скалом, која има _____ степени.
62. Земљотресе проучава наука која се назива _____, а њихово праћење и мјерење обавља се помоћу апарата _____.
63. На нашој планети су издвојена три већа трусна појаса и то:
а) _____
б) _____
в) _____
64. Механичко и хемијско разарање постојећих, првенствено тектонских облика рељефа, назива се општим именом _____, а таложење и нагомилавање отргнутог и транспортованог материјала, на мјестима гдје је преносна снага спољашних сила ослабила назива се _____.
65. Наведите најмање три геоморфолошка фактора (модификатора) ерозивних процеса:
а) _____
б) _____
в) _____

66. Какво може бити распадање стијена?
а) _____
б) _____
в) _____
г) _____
67. Подвуди само ријечне флувијалне облике ерозије:
ријечна долина, ада, плавине, ријечно корито, делте,
алувијална раван, басен ријечног слива.
68. Наброј основне облике флувијалне акумулације:
а) _____
б) _____
в) _____
г) _____
69. По нагибу долинских страна и ширини долинског дна, долине се могу подијелити на :
а) _____
б) _____
в) _____
70. У свијету један од најпознатијих кањона је _____, ријеке _____.
71. Наведите површинске крашке облике?
а) _____
б) _____
в) _____
г) _____
72. Повежите линијом одговарајуће појмове:
а) сталактити 1. стубови који висе са тавана пећине,
б) сталагмити 2. стубови који се са пода дижу према тавану пећине.
73. Надморска висина изнад које се преко цијеле године задржавају снијег и лед назива се _____.
74. Морене су материјал који транспортује:
а) ријека,
б) ледник,
в) бујица.
75. Повежи стрелицама одговарајуће појмове:
а) пјесковите пустиње 1. хамаде
б) шљунковите пустиње 2. ерг
в) камените пустиње 3. сирар

76. Наведи називе три најпознатије пустиње у свијету?

- a) _____
- б) _____
- в) _____

77. Наброј ерозивне абразионе облике?

- a) _____
- б) _____
- в) _____

78. Шта је разуђеност морске обале?

_____.

79. Према начину постанка обала разликују се три основна типа и то:

- a) _____
- б) _____
- в) _____

80. Атмосфера је ваздушни омотач наше планете. У вертикалној подјели атмосфере разликују се пет слојева (сфера). Како се зове најнижи и најгушћи слој атмосфере? _____.

81. Која су два доминирајућа елемента који учествују у грађи атмосфере?

- a) _____
- б) _____

82. Шта је клима, а шта вријеме?

83. Наведи најмање пет климатских (метеоролошких) елемената?

- a) _____
- б) _____
- в) _____
- г) _____
- д) _____

84. Подвуците само климатске (метеоролошке) факторе:

Распоред копна и мора, влажност ваздуха, морске струје, радијација, географска ширина и дужина, испаравање, Земљина ротација и револуција, експозиција рељефа, врста подлоге, облачност, испаравање, правац и брзина вјетра.

85. Температура ваздуха се мјери инструментом који се назива _____ и изражава се у _____, а у употреби су следеће скале _____, _____ и _____.

86. Опадање температуре ваздуха на свких 100 m надморске висине за просјечно $0,6^{\circ}\text{C}$ назива се _____.
87. Појава када се температура са порастом надморске висине не мијења зове се _____.
88. Шта је температурна инверзија?
_____.
89. Температуре ваздуха у граду су више од температура у околини града.
ДА или НЕ (Заокружи тачан одговор!)
90. У чему се изражава и колико износи нормалан ваздушни притисак?
_____.
91. Који вјетрови спадају у сталне вјетрове?
_____.
92. Љетни монсуни дувају са _____
према _____.
93. Који су најпознатији локални вјетрови у Србији, а који у Црној Гори?
_____.
94. Јачина вјетра одређује се помоћу:
а) анемометра,
б) Бофорове скале,
в) Вилдовог вјетроказа.
95. Шта је апсолутна влажност ваздуха?
_____.
96. Шта је релативана влажност ваздуха и у чему се изражава?
_____.
97. Колика је релативна влажност код потпуно сувог ваздуха?
_____.
98. Подвучите само врсте облака из којих се излучује киша:
cumulus, stratocumulus, cumulonimbus, cirrostratus, nimbostratus.
99. Падавине обично дијелимо на ниске и високе. Шта спада у једне, а шта у друге?
_____,
_____.
100. Најкишовитије мјесто на свијету је _____.

101. Повежи стрелицама одговарајуће појмове:

а) влажност ваздуха	1. изохеле
б) облачност	2. изобаре
в) инсолација	3. изохијете
г) ваздушни притисак	4. изонефе
д) падавине	5. изохигре

102. Хладни ваздушни фронт се образује :

- а) при продору топлијег ваздуха у област хладнијег ваздуха,
- б) при продору хладнијег ваздуха у област топлијег ваздуха.

103. Ко је главни "кривац" за масовно сушење шума и уништавање живог свијета у језеру? _____.

104. Шта се подразумева под појмом Свјетско море?
_____.

105. Од укупне Земљине површине на Свјетско море отпада _____ %.

106. Како се дијеле мора?

- а) _____
- б) _____
- в) _____

107. Повежи стрелицама одговарајуће појмове:

а) интерконтинентално	1. Корално море
б) највеће	2. Саргашко море
в) најпровидније	3. Црвено море
г) најсланије	4. Берингово море
д) ивично	5. Балтичко море

108. Ријаси су врста морских залива који се срећу у:

- а) Гвинејском заливу,
- б) Норвешкој,
- в) сјеверозападној Шпанији.

109. Под салинитетом се подразумева _____, који се изражава у _____, а просјечан салинитет морске воде износи _____.

110. Шта спада у физичке особине морске воде?

- а) _____
- б) _____
- в) _____
- г) _____

111. Ледени брегови настају:

- а) ломљењем ледника који са копна доспијевају у море
- б) залеђивањем воде
- в) од леда који ријеке уносе у море

112. Кретање морске воде је тројако: _____, _____,
_____.

113. Таласи који настају при подморским вулканским ерупцијама и земљотресима називају се _____.

114. Најпознатија топла морска струја је _____.

115. Морска доба су најизразитија у вријеме:

а) сизигија

б) квадратура

(Заокружи тачан одговор!)

116. Која материја је највећи свјетски загађивач Свјетског мора?

117. Издан је _____.

Најплићи издан назива се _____ издан, а она која је између два непропустљива слоја и притиска назива се _____ издан.

118. Шта су извори? _____

119. Крашки извори који функционишу и као извори и као понори су:

а) потајнице

б) еставеле

в) вруље

(Заокружи тачан одговор!)

120. Како се зову воде које у себи сардже одређене растворене материје?

121. Који су основни елементи ријечног тока?

а) _____

б) _____

в) _____

122. Сви водотоци на одређеној територији чине:

а) ријечни систем

б) ријечну мрежу

(Заокружи тачан одговор!)

123. Узвишења која дијеле сливове зову се _____

124. Појава када су развођа неодређена да се вода са њих одводњава у два или више токова различитих хидрографских система назива се _____

125. Апарат за биљежење промјене нивоа воде у ријечном кориту назива се:

а) плувиограф

б) хидрограф

в) лимнограф

(Заокружи тачан одговор!)

126. Шта је протицај и у чему се изражава?

127. Наведи типове водних режима ријека?

- а) _____
- б) _____
- в) _____
- г) _____
- д) _____

128. Који су основни елементи ријечне долине?

- а) _____
- б) _____
- в) _____

129. Композитна сложена ријечна долина је:

- а) она која се састоји од више клисура и водопада
- б) она која се састоји од наизмјеничних проширења и сужења
- в) она која се састоји од низа удубљења и узвишења

(Заокружи тачан одговор!)

130. По начину постанка језера се дијеле у четири групе. Наведи ту подјелу!

- а) _____
- б) _____
- в) _____
- г) _____

131. Повежи стрелицама одговарајуће појмове:

- а) депресија 1. површина и дно језера испод нивоа мора
- б) криптодепресија 2. површина језера изнад, а дно испод нивоа мора

132. У језерима се живи свијет дијели на три основне еколошке групе. То су:

- а) _____
- б) _____
- в) _____

133. Област у којој се образује ледник назива се:

- а) хионосфера
- б) хромосфера
- в) хелиосфера

(Заокружи тачан одговор!)

134. Према облику и начину постанка постоје два главна типа ледника и то:

- а) _____
- б) _____

135. Лавине се дијеле на:

- а) _____
- б) _____

136. Шта је предмет проучавања биогеографије?

137. Шта чини биосферу?

138. Биљке које настањују сушна станишта једним именом се зову:

- а) хигрофите
- б) мезофите
- в) ксерофите

(Заокружи тачан одговор!)

139. Шта се подразумева под земљиштем (тлом)?

140. Како се зове најквалитетнија врста земљишта _____

141. Повежи одговарајуће појмове:

а) црвеница	1. црница
б) подзол	2. смеђе земљиште
в) чернозем	3. пепељуша
г) гајњача	4. terra rossa

142. Најчешћи облици деградације земљишта су:

- а) _____
- б) _____
- в) _____

143. Наведи четири основна типа шумских заједница?

- а) _____
- б) _____
- в) _____
- г) _____

144. Тропске кишне шуме носе различите називе у појединим дијеловима свијета:

а) џунгле	1. Јужна Америка
б) прашуме	2. Африка
в) селвас	3. Азија

145. Бујне четинарске шуме на сјеверу Руске Федерације су _____.

146. Густо зимзелено грмље око Средоземног мора назива се _____.

147. Шта су степе, а шта саване?

148. Шта су тундре и којем топлотном појасу припадају?

149. Шта се назива "плућа планете"? _____

150. Шта је екумена? _____
151. Ријетко насељене просторе на Земљи зовемо _____,
а ненасељене просторе зовемо _____.
152. Анекуменски простори на Земљи обухватају сљедеће географске области:
а) _____
б) _____
в) _____
г) _____
153. Објасни појам насеобинске инверзије: _____
_____.
154. Насеобинска инверзија карактеристична је за сљедеће географске просторе
а) Анде
б) Алпе
в) Мексичку висораван
г) Етипску висораван
д) Панонску низију
е) Пиринеје (Заокружи тачне одговоре!)
155. Границе насељености у Андима су до _____ m надморске висине, у
Аплама до _____ m надморске висине, а на Хималаји до
_____ m надморске висине.
156. Границе екумене се проширују због
а) отопљавања климе на Земљи
б) потребе за природним ресурсима
в) напретка науке и технологије
г) смањивања аграрних површина (Заокружи тачне одговоре!)
157. Највиша насељена тачка на Земљи је на врху Денки на 5 476 m надморске
висине. Ова локација се налази на планини:
а) Андама
б) Језерској висоравни
в) Хималаји
г) Стјењаку (Заокружи тачан одговор!)
158. Оснивач српске научне географије је _____
159. Према подацима за 2019. годину, на Земљи живи
а) 6,7 милијарди становника
б) 7,7 милијарди становника
в) 8,7 милијарди становника
160. Које су двије државе са највећим бројем становника у свијету?

161. Дефиниши природни прираштај

162. Шта представљају термини наталитет и морталитет?

163. Унутрашње миграције су _____,
 а вањске миграције су _____
164. Према старости становништво се дијели на три контингента:
 _____ од _____ до _____ година
 _____ од _____ до _____ година
 _____ од _____ до _____ година
165. Основне три расе су:
 _____ или _____
 _____ или _____
 _____ или _____
166. Која је разлика између народа и нације?

167. Које су три најраспрострањеније религије у свијету?

168. Географска дисциплина која се бави изучавањем развитка становништва на земљи зове се _____.
169. Које три компоненте чине природно кретање становништва?
 _____, _____, _____.
170. Фактори који утичу на природно кретање становништва су :
 а) наталитет
 б) мускулинитет
 в) морталитет
 г) диворцијалитет (Заокружи тачне одговоре!)
171. Процес преласка високих стопа природног кретања становништва према ниским зове се:
 а) демографска политика,
 б) депопулација
 в) демографска транзиција (Заокружи тачан одговор!)
172. Овисно о демографским приликама у земљи демографска политика може бити: _____ и _____.

173. Наведи три разлога наглог повећања броја становника на Земљи:
- а) _____
 - б) _____
 - в) _____
174. У биолошке структуре становништва убрајају се:
- а) полна
 - б) економска
 - в) образовна
 - г) старосна
- (Заокружи тачан одговор!)
175. За развијене земље карактеристична је _____ старосна група, а за неразвијене земље _____ старосна група.
176. Појава депопулације карактеристична је за земље у:
- а) Средњој Америци
 - б) Средњој Европи
 - в) Средњем Истоку
 - г) Средњој Азији
- (Заокружи тачан одговор!)
177. Од континената највећу густину насељености има _____, а најмању _____.
178. Општа густина насељености добије се тако што се израчуна однос између:
- а) броја становника и површине територије
 - б) природног прираштаја и површине територије
 - в) броја насеља и површине територије
 - г) броја кућа и површине територије
- (Заокружи тачан одговор!)
179. Миграције су _____
180. Исељавање становништва са неке територије назива се _____, а усељавање _____.
181. По узроцима који су довели до миграционих кретања, миграције можемо подијелити на:
- а) _____
 - б) _____
 - в) _____
 - г) _____
182. Повежи тачне одговоре:
а) локалне миграције	1. миграције по трајању
б) сталне миграције	2. миграције по узроку
в) систематско насељавање	3. миграције по узроку
183. Објасни појам оптималне густине насељености: _____
- _____

184. Однос пољопривредног становништва и пољопривредних површина зовемо _____.
185. Деаграризација је _____.
186. Дерурализација је:
 а) процес трансформације села
 б) процес напуштања пољопривредне дјелатности
 в) процес напуштања села
 г) процес ревитализације села (Заокружи тачан одговор!)
187. Наведи четири примјера привремених традиционалних насеља:
 а) _____
 б) _____
 в) _____
 г) _____
188. Салаши су _____, а срећемо их на простору _____.
189. Сезонско кретање сточара назива се _____.
190. Насеља која имају једну доминантну функцију зову се _____, а насеља која имају више функција зову се _____.
191. Међу наведеним привременим монофункционалним насељима заокружите модерна насеља: катун, истраживачка станица, мајур, војна база, салаш, бачија, викенд насеље, пивнице.
192. На основу размјештаја густине објеката у сеоском атару, у нашим крајевима разликујемо три морфолошка типа села:
 а) _____
 б) _____
 в) _____
193. Обзиром на морфолошке карактеристике за Војводину су карактеристична _____ села, за простор Шумадије _____ села, а у брдским и планинским просторима _____ села.
194. Повежи типове села:
 а) села по величини 1. збијена
 б) села по функцији 2. мала
 в) села по физиономији 3. планска
 г) села по генези 4. ратарска
195. За градска насеља је карактеристична велика концентрација : _____ и _____.
196. Објасни какво је то мјешовито или насеље прелазног типа: _____
 _____.

197. Бројевима од 1 до 4 поредај слједеће процесе на основу редосљеда одвијања: _____ урбанизација
 _____ дерурализација
 _____ индустријализација
 _____ деаграризација
198. Мегалополиси су _____, а настају _____
 _____ у САД, а највећи _____ у Јапану.
199. Повећање учешћа градског становништва у некој регији или земљи зове се:
 а) урбанизација
 б) агломерација
 в) конурбација
 г) метрополизација
200. Четири највеће концентрације становништва и градова у свјету су:
 а) _____
 б) _____
 в) _____
 г) _____
201. На сјевероистоку САД и дуж приморја Јапана групишу се градови на простору дугом више стотина км и са преко 50 мил. становника. На тај начин настаје:
 а) антиполис
 б) мегалополис
 в) технополис
 г) триполис
202. Најпознатији технополис у САД је _____, а у Јапану _____.
203. Повежите град са културно - генетским типом којем припада:
 а) оријентални тип 1. Нови Травник
 б) средњоевропски 2. Призрен
 в) медитерански 3. Котор
 г) савремени 4. Суботица
204. Урбанизација је _____

205. Поред наведених конурбација и мегалополиса упишите у којој се држави налазе: Боваш _____, Шлезија _____,
 Токаидо _____, Рур _____.

206. На празним линијама упиши по три представника сваког народа:
а) славенски народи _____
б) германски народи _____
в) романски народи _____
207. Прецртај нетачно: Романској скупини народа припадају: Галијани, Французи, Албанци, Румуни, Шпањолци, Баски и Португалци.
208. На празним линијама упиши политичко - географске елементе државе.
_____, _____, _____, _____
209. По величини територије државе се дијеле на врло велике, велике, средње, мале и минијатурне. Међу наведеним државама издвоји само минијатурне европске државе:
а) Албанија
б) Ватикан
в) Катар
г) Андора
д) Луксембург
ђ) Лесото
е) Македонија
ф) Монако
(Заокружи тачне одговоре!)
210. Неоколонијализам је:
а) нови облик колонијалног подчињавања неразвијених земаља у политичком и економском погледу
б) нови облик колонијалног подчињавања у коме су неразвијене земље политички у мањој или већој мјери самосталне (независне), а економски су у зависном положају
в) савремени облик научно - технолошке подчињености
211. Четири најразвијеније државе Европске уније називају "Великом четворком". Које су то државе?
а) _____
б) _____
в) _____
г) _____
212. За савремене градове и терцијарно друштво карактеристична су сљедећа миграциона кретања:
а) према центру града
б) из центра према предграђу
в) из села у град
г) из града у град
(Заокружи тачан одговор!)
213. Три највеће државе по површини и броју становника у Азији су:
а) Кина
б) Индија
в) Индонезија
по _____
а) Кина
б) Индија
в) Казахстан
по _____
(На празним линијама упиши критеријум по коме је направљен редосљед!)

214. У којој је азијској држави службено писмо ћирилица?
 а) Пакистан
 б) Бутан
 в) Монголија
 г) Непал (Заокружи тачан одговор!)
215. Повежи морске пролазе и канале са континентима које раздвајају уписујући одговарајући број:
 1. Европа и Африка _____ Панамски канал
 2. Европа и Азија _____ Гибралтарски пролаз
 3. Сјеверна и Јужна Америка _____ Берингов пролаз
 4. Јужна Америка и Антарктика _____ Босфор
 5. Азија и Сјеверна Америка _____ Суец
 6. Африка и Азија _____ Дрејков пролаз
216. Заокружи религије карактеристичне за Азију:
 а) хиндуизам
 б) шинтоизам
 в) конфучијанство
 г) тотемизам
 д) будизам
 њ) шаманизам
217. Повежи одговарајуће појмове:
 а) Фици 1. вулкан у Јапану
 б) Декан 2. град на Тибету
 в) Ласа 3. држава у Азији
 г) Катар 4. горје у Индији
218. Оно што је за католике Рим, за муслимане је _____, за Хиндусе _____, за хришћане, муслимане и Јевреје је _____.
219. Индонезија је острвска држава. Заокружи острва која јој припадају:
 а) Борнео
 б) Суматра
 в) Хокаидо
 г) Јава
 д) Сулавеси
 њ) Цејлон
220. Индијски потконтинент има _____ климу, а Арабијско полуострво _____ климу.
221. Наведи четири највећа јапанска острва: _____, _____, _____, _____.

222. На празним линијама упуши имена по двије највеће афричке државе:
 а) по површини: 1. _____ 2. _____
 б) по броју становника: 1. _____ 2. _____
223. У којој држави Африке има становника православне вјероисповјести?
 а) Конго
 б) Либија
 в) Етиопија
 г) Јужноафричка Република (Заокружи тачан одговор!)
224. У којим дијеловима Африке преовлађује француски утицај и језик?

225. Африку су истраживали:
 а) браћа Сељан
 б) Лерман
 в) Линвингстон (Заокружи тачан одговор!)
226. Од екватора према сјеверу у Африци се смјењују следеће вегетационе зоне:
 а) _____,
 б) _____,
 в) _____,
 г) _____,
 д) _____.
227. Ниско кржљаво биље у области средоземне климе зове се _____,
 а ниско кржљаво грмље субполарне климе зове се _____.
228. Које државе сачињавају земље Магреба? _____
229. Које територије насељавају представници следећих раса и племена? Упиши одговарајући број!
 1. Арапи _____ Етиопска висораван
 2. Хотентоти _____ Екваторијална Африка
 3. Пигмеји _____ Калахари и Намиб
 4. Малагашани _____ Јужна Африка
 5. Бури _____ Суданска висораван
 6. Судански црнци _____ Мадагаскар
230. Препознај појмове! Упиши одговарајући број!
 1. Маниока _____ држава
 2. Свахили _____ народ
 3. Копти _____ језик
 4. Лесото _____ биљка
231. Који простор обухвата Латинска Америка? _____

232. Амазон је водом најбогатија ријека на свијету. Улијева се у _____ океан, а простор уз ријеку припада прашумској вегетацији коју зову _____.
233. Упиши имена одговарајућих биљних заједница у Латинској Америци:
 а) простор високих трава уз ријеку Ориноко _____
 б) простор ниских трава _____
 в) простор густих шума уз ријеку Амазон _____
234. Простор ниских трава умјереног климата назива се у :
 а) у Латинској Америци _____
 б) у Сјеверној Америци _____
 в) у Источној Европи _____
 г) у Мађарској _____
235. Домаће животиње специфичне за простор Латинске Америке су:
 а) коњ и овца
 б) овца и магарац
 в) лама и алпака
 г) камила и говедо (Заокружи тачан одговор!)
236. Наведи три биљне културе које су Европљани пренијели из Латинске Америке у Европу: _____, _____, _____.
237. Наведи три старе цивилизације Латинске Америке:
 _____, _____, _____
238. Повежи називе и врсте мјешанаца у Латинској Америци:
 а) мулати 1. црни и жути
 б) замбоси 2. жути и бијели
 в) местици 3. црни и бијели
239. Велики земљишни посједи у Латинској Америци називају се _____.
240. Које двије државе Јужне Америке немају излаз на море?
 _____ и _____.
241. У тропским областима Латинске Америке издвајају се четири вегетациона спрата:
 а) _____
 б) _____
 в) _____
 г) _____
242. Средњу Америку чине три просторне цјелине:
 а) _____
 б) _____
 в) _____

243. Наведене државе су велики произвођачи одређених пољопривредних култура: Мексико _____, Куба _____, Бразил _____, Аргентина _____.
244. У Мексичком заливу настаје _____ морска струја, која долази до обала Западне Европе _____ температуру воде и ваздуха.
245. Граница између Латинске и Англо Америке је ријека _____.
246. Објасни зашто на простору Англоамерике није дошло до расног мијешања старосједилаца и досељених Европљана, за разлику од Латинске Америке? _____

247. Зашто су веће концентрације црначког становништва на југу Англоамерике?

248. Наведи пет великих језера која се налазе на граници САД и Канаде:
1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
249. На западу САД налазе се шуме најстаријег и највећег дрвећа на свијету. Зову се шуме _____.
250. САД имају 50 савезних држава. Наведи шест:
1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
251. Западним дијелом САД проплази 100. меридијан (100° з.г.д.): Називају га „dead line „ или мртва линија. Објасни зашто и шта он одваја? _____
_____.
252. Русија је у XIX вијеку продала једну територију САД. Ова трговина је названа „ најбоља куповина и најгора продаја XIX вијека“. Како се зове та територија коју су Руси продали Американцима? _____
253. Наведи факторе који су условили јак привредни развој САД:
1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

254. Објасни зашто је у Канади концентрација становништва и насеља на југу државе: _____.
255. Долина смрти је депресија у САД. Иако се налази у умјереном појасу има пустињску климу. Објасни зашто: _____.
256. Како се зову урагански вјетрови који се формирају уз обале Мексичког залива? _____. Шта утиче на њихов настанак? _____.
257. Научно-технолошки прогрес представља водећу снагу друштвено-економског развоја и преображаја географске средине. Наведи два примјера негативних посљедица научно - технолошког прогреса: _____.
258. Аустралију су још прије њеног открића назвали: Australis terra incognita. Шта то значи? _____.
259. Старосједиоци Аустралије су _____ који припадају _____ раси.
260. Аустралија је до данас сачувала више ендема биљног и животињског свијета. Наведи три ендема: _____, _____, _____.
261. Које три групе острва чине Океанију? _____.
262. Наведи државе Сјеверне Европе: _____.
263. Које су старе цивилизације настале на простору европског Средоземља?
264. Простор Западне Европе је један од гушће насељених и привредно најразвијенијих дијелова свијета. Наведи државе Западне Европе!
_____.
265. Објасни зашто је за климу западних обала Европе карактеристична већа количина падавина и честе магле: _____.
266. У којем „пару држава - главни град“ се поткрала грешка:
а) Швајцарска – Берн
б) Естонија – Талин
в) Лихтенштајн – Вадуз
г) Андора – Ла Валета (Заокружи тачан одговор!)
267. Двије главне туристичке регије Европе су :
1. _____
2. _____.
268. Град Москву, иако се налази у дубокој унутрашњости континента зову луком пет мора. Објасни шта то повезује Москву и са којим морима: _____.
269. Објасни шта су полдери: _____.

270. Велике рударске регије у Европи су : у Њемачкој _____, у Пољској _____, у Русији _____.
271. Велике европске луке су: у Холандији _____, у Њемачкој _____, у Француској _____, у Русији _____.
272. Заокружи тачне тврдње:
- Марсеј је највећа лука у Француској.
 - Холандија је најгушће насељена држава Европе.
 - Грчка има најнижи природни прираштај у Европи.
 - Португал је био велика колонијална сила.
273. Земље Источне Европе до 1991. имале су социјалистичко друштвено уређење. Биле су окупљене унутар војног савеза _____, а њихова друштвено-економска интеграција звала се _____.
274. Сјевер Италије има развијену индустрију, док је југ претежно аграрни. Индустријски троугао у Италији чине градови: _____.
275. Допуни именима држава: Најмању густину насељености у Европи има _____, а највећу _____.
276. Заокружи тачне тврдње:
- Густина насељености у Европи расте идући од сјевера према југу.
 - Степен развијености у Европи расте идући од сјевера према југу.
 - Количина падавина у Европи опада од истока према западу.
 - Миграциона кретања међу државама у Европи одвијају се из правца истока према западу.
277. Кључни проблем земаља у развоју је:
- недостатак војне моћи
 - недостатак радне снаге
 - недостатак сировина
 - недостатак капитала
- (Заокружи тачан одговор!)
278. Објасни појам „извоз мозгова“: _____
279. Шта се подразумева под појмом терцијаризације друштва?

280. Привредне дјелатности се дијеле на примарни, секундарни и терцијарни сектор. Што је земља економски развијенија, то је веће учешће запослених у _____ сектору дјелатности .
281. Повежи град са одговарајућим историјским дијелом:
а) Кремљ	1. Лондон
б) Зобрањени град	2. Париз
в) Сити	3. Москва
д) Сите	4. Пекинг

282. Препознај на које се државе односе сљедеће констатације:
- а) Земља полдера и вјетрењача _____
 - б) Земља хиљаде језера _____
 - в) Земља излазећег сунца _____
 - г) Земља фудбала и кафе _____
283. Бројевима од 1 до 6 поредај биљне заједнице које се смјењују идући од екватора ка полу: _____ тајга, _____ степа, _____ тундра, _____ савана, _____ листопадна шума, _____ прашума
284. Три привредно најразвијенија региона у свијету су: _____, _____ и _____.
285. Природни ресурси (богатства) могу бити обновљиви и необновљиви.
Обновљиви ресурси су: _____
Необновљиви ресурси су: _____
286. Заокружи слова испред дисциплина које не припадају економској географији:
- а) аграрна географија
 - б) политичка географија
 - в) индустријска географија
 - г) саобраћајна географија
 - д) географија насеља
 - ђ) географија становништва
287. Државе које имају већи бруто-друштвени производ по глави становника имају и већи природни прираштај:
ДА или НЕ (Заокружи тачан одговор!)
288. Привредне дјелатности групишу се у привредне гране и секторе. Одговори који су то привредни сектори:
- а) _____
 - б) _____
 - в) _____
 - г) _____
289. Иза наведених дјелатности упиши привредни сектор којем оне припадају:
- а) туризам _____
 - б) угоститељство _____
 - в) индустрија _____
 - г) шумарство _____
290. Које су типичне пољопривредне културе суптропског поднебља
- а) агруми
 - б) винова лоза
 - в) банане
 - г) маслина
 - д) шећерна репа (Заокружи тачане одговоре!)

291. Центар аутомобилске индустрије у САД је:
а) Чикаго
б) Детроит
в) Мајами
г) Питсбург (Заокружи тачан одговор!)
292. У којој држави и у ком граду је сједиште ЕУ: _____ (држава)
_____ (град)
293. Велика подморска налазишта нафте у Европи су:
а) Црно море
б) Балтичко море
в) Сјеверно море
г) Бијело море (Заокружи тачан одговор!)
294. У високоразвијеним државама највећи проценат становништва запослен је у:
а) производним дјелатностима
б) услужним и непроизводним дјелатностима (Заокружи тачан одговор!)
295. Стари типови локација црне металургије су:
а) у угљеним басенима
б) у близини налазишта жељезне руде
в) у лучким центрима
г) у близини великих градова (Заокружи тачне одговоре!)
296. Два највећа свјетска произвођача аутомобила су:
а) Њемачка и САД
б) САД и Француска
в) Јапан и Њемачка
г) САД и Јапан (Заокружи тачан одговор!)
297. Обновљиви извори енергије су:
а) Нафта
б) Хидроенергија
в) Атомска енергија
г) Земни плин
д) Еолска енергија (Заокружи тачне одговоре!)
298. Два угљена басена у Републици Српској у којима су изграђене и термоелектране су: _____ и _____.
299. Република Српска располаже знатним хидроенергетским потенцијалом. Наведи три ријеке које имају највећи значај у производњи електричне енергије за Републику Српску
а) _____
б) _____
в) _____

300. Поред назива мјеста упиши врсту минералне сировине која се експлоатише у њиховој близини:
- а) Сребреница _____
 - б) Љубија _____
 - в) Милићи _____
 - г) Станари _____
301. Наведи типичне пољопривредне културе које се гаје у:
- а) Семберији _____
 - б) Поповом Пољу _____
 - в) Поткозарју _____
302. Прва индустријска револуција веже се за:
- а) проналазак парне машине
 - б) проналазак мотора са унутрашњим сагоријевањем
 - в) проналазак електричне енергије (Заокружи тачан одговор!)
303. Наведи нодално-функционалне регије Републике Српске!
- а) _____
 - б) _____
 - в) _____
 - г) _____
304. Најзначајнији балнеолошки центри у Републици Српској су:
- _____
305. Које су основне природногеографске цјелине Босне и Херцеговине:
- _____
- _____
306. Које су основне природногеографске цјелине Бањалучке регије:
- _____
307. Које су основне природногеографске цјелине Добојско-бијељинске регије:
- _____
308. Објасни географски положај и административно-територијалну уређеност Републике Српске. Географски положај Републике Српске је по много чему специфичан. Она је према свом географском положају:
- а) балканска,
 - б) _____
 - в) _____
 - г) _____
309. Наведите основне макрорељефне цјелине Србије
- _____
310. Старе громадне планине у Србији су _____, а младе вјеначне? _____ (наведите по двије)

311. На простору Србије се разликују три климатска типа. Наведите их!

312. Ријеке Србије припадају црноморском, јадранском и егејском сливу.
Наведите по три ријеке Црноморског и Јадранског слива!
Црноморски слив: _____
Јадрански слив: _____
313. Како се зове тип земљишта који се развио у Панонској низији
_____, а како у Црногорском приморју? _____
314. Колика је површина Републике Српске _____ и колико је
према попису из 2013. године имала становника? _____
315. Наведите пет типова насеља у Србији? _____
316. Котор и Будва припадају _____ типу насеља, а
Панчево и Зрењанин _____ типу.
317. Који град у Србији се зове „српска Атина“?
а) Београд
б) Крагујевац
в) Приштина
г) Нови Сад
д) Цетиње
(Заокружите тачан одговор!)
318. Које од наведених индустријских биљака служе за добијање јестивих уља!
а) шећерна репа
б) мак
в) сунцокрет
г) дуван
д) конопља
ђ) хмељ
(Заокружите тачан одговор!)
319. Највећа хидроцентрала у Србији је _____, налази се на ријеци
_____.
320. Највеће хидроцентрале у Републици Српској.
а) хидроцентрала _____, на ријеци _____
б) хидроцентрала _____, на ријеци _____
321. На српском геопростору највећа налазишта жељезне руде су у Републици
Српској. Који су то рудници? _____
322. Гдје се налазе највећи рудници бакра у Србији? _____
323. Гдје се у Републици Српској налази фабрика глинице?

324. Карактеристични вјетрови Црногорског приморја су :
- а) сјеверац
 - б) маестрал
 - в) југо
 - г) кошава
 - д) бура
- (Зокружите тачне одговоре!)
325. Приморје Црне Горе од Будве до Улциња назива се _____
326. Наведи два национална парка у Републици Српској

327. Најпознатија планина по туристичкој уређености за зимско-спортске и рекреационе активности у Србији је _____, а у Републици Српској _____
328. У околини Суботице налази се неколико еолских језера. Наведите бар три!
- 1. _____
 - 2. _____
 - 3. _____
329. На којој ријечи се налазе „Метохијске Плитвице“? _____
330. На српском геопростору бројни су извори љековите воде које су користили још стари Рмљани. Наведите бар по двије бање у Србији и Републици Српској!
- 1. _____
 - 2. _____
 - 3. _____
 - 4. _____
331. Које је најпознатије бањско љечилиште у Црногорском приморју!

332. Која четири мања залива чине Бока Которску?
- 1. _____
 - 2. _____
 - 3. _____
 - 4. _____
333. Како се зове локалитет у близини Приштине познат по Косовској битци?

334. Којој групи језера припада Скадарско језеро, с обзиром да му је ниво изнад, а дубљи дијелови испод нивоа Јадранског мора?

335. Како објашњавате чињеницу да велики број Срба живи изван граница српских земаља _____

349. Дефлација је

350. Неконтролисана сјеча шума изазива
